

MUSSOLINI VRGEL NOVE ČETE NA FRONTO

Italijani prodirajo proti Janini

ANGLEŠKA POMOČ GRČIJI

Rim, 8. nov. — Italijanske armade so bile ojačane na grško-albanski fronti in uprizorile so nove napade na grške postojanke pri prekoračenju reke Kalamas. Italijani prodirajo proti Janini, važnemu grškemu industrijskemu mestu, ki leži 20 milj južno-zahodno od te reke.

Grške čete so zasedle nove pozicije pri Florini in se pripravile na odboj proti italijanskim naskočem. Pri Florini se odpira pot proti Solunu, grškemu pristaniščnemu mestu ob Egejskem morju. Druge grške čete so zasedle južno obrežje ob jezeru Probu, kjer je meja med Grčijo, Albanijo in Jugoslavijo.

KAIRO, EGIPET, 8. nov. — Angliški letalci so napadli z bombami Brindisi, važno italijansko mesto in pomorsko bazo, pravi namiznik vrhovnega poveljstva. Bombe so porušile nekaj pomorskih in zaništel požare.

London, 7. nov. — Anglija je dala Grčiji finančno pomoč v višini \$20,000,000, pravi naznanilo zunanje urada.

Atene, Grčija, 7. nov. — Grške čete, ki se bore proti italijanskim napadnikom, so se morale umakniti v enega sektorja, dočim so na drugih frontah izvojevale velike uspehe, se glasi poročilo vrhovnega poveljstva. Sektor, iz katerega so se umaknile, leži na krajšem koncu fronte v Epirusu.

Grški teki topovi bruhaajo krogle na Korico, albansko mesto, kjer je zbran del italijanske armade. Vse višine okrog tega mesta so zasedle grške čete. Neko poročilo, ki pa še ni bilo uradno potrjeno, pravi, da so grški vojniki vkorakali v Korico. Druga vest se glasi, da so obkrožili Italijani v zmešnjavi streljajoča svoja lastna četa.

Grške vojne operacije na kopnem podpirajo grška in angleška letalska letala. Ta so večeraj metala bombe na italijanske vojaške koncentracije na fronti ob grško-albanski meji. Istočasno so angleški letalci bombardirali mesta v južni Italiji.

Rim, 7. nov. — Vrhovno poveljstvo poroča, da so Italijanske čete odbile grške naskoke na svoje postojanke na fronti ob grško-albanski meji. To je priložnost, da so angleški letalci ponovno napadli Neapoli, važno italijansko pristaniščno mesto, in okolico. Bombe, katere so vrgli angležji, so ubile štirinajst in ranile dvajset oseb.

Druge vest javlja srdite bitke med Italijanskimi in grškimi četami pri prelazu severno od Kapsite. Ta leži na severni strani jezera Presba. Obe strani sta utrpeli velike izgube v spopadih.

Angleži napadli italijanske vojaške koncentracije

Kairo, Egipt, 7. nov. — Tu je bilo objavljeno poročilo, da so angleški letalci izvršili mnogo uspešnih napadov na italijanske vojaške koncentracije v severozahodnem delu Libije, italijanske kolonije v Afriki. Fašistične motorne kolone v Vzhodni Afriki in vojaške barake pri Fort Madeleini in Bardiju so bile tudi tarča angleških bomb.

Ekskucija petih člonov v Nemčiji

Berlin, 7. nov. — Pet oseb, ki so bile spoznane za krive splošne in izdajstva, je bilo obkroženih na dvorišču berlinske policije. Imena niso bila objavljena.

Delničarji tožijo magnata jekla

Trošenje denarja za boj proti uniji

Cleveland, O. — Tom Girdler bo moral povrniti milijone dolarjev delničarjem Republic Steel Corp. kot posledica dveh tožb. Eno je vložil Thomas F. O'Brien, v kateri zahteva, da Girdler in 17 njegovih pristašev plača iz svojih žepov delničarjem \$12,800,000, vsoto, katero so potrošili za boj proti jeklarski uniji v času stavke l. 1937 v tovarnah Republic Steel Corp.

Druga tožba, katero je vložil federalni delavski odbor pri vrhovnem sodišču, naglašaa, da mora korporacija povrniti ves denar religinim uradom, ki so ga ti potrošili za nasičevanje stavkarjev. Vsota znaša več milijonov dolarjev. Girdler je že dobil ukaz od sodišča, da mora ponovno uposliti 5000 delavcev, kateri so bili odpuščeni zaradi stavkovnih in unijaskih aktivnosti, poleg tega pa jim mora plačati mezdo za ves čas, ko so bili brez dela.

Ako bo O'Brien zmagal na sodišču, bodo morali Girdler in tovariši vrniti denar korporaciji, ki je bil potrošen za razbijanje stavke in boj proti uniji. On je dejal, da je Girdler potrošil \$200,000 za mobiliziranje stavkolomcev in pobožnikov. Nadaljna vsota \$300,000 je bila izdana za strojnice, puške in drugo orožje.

V navalu na stavkarje v South Chicagu na spominski dan l. 1937 je bilo deset ubitih in veliko število ranjenih. V Massillonu, O., so Girdlerjevi pobožniki ubili tri pikete. O'Brien trdi, da je Girdler potrošil čez \$100,000 za lažljivo propagando proti stavkarjem in ugnanju v časopisu, poleg tega pa je korporacija izgubila čez tri milijone na naročilih zaradi stavke. To škodo so utrpeli delničarji.

O'Brien dalje pravi, da je Girdler dal na tisoče dolarjev odvetnikom za boj proti delavskemu odboru, ko je ta podal odlok, da mora korporacija ponovno uposliti vse delavce, katere je vrgla na cesto zaradi unijaskih aktivnosti. Namesto da bi to storil, je tiral zadevo pred vrhovno sodišče, ki je podpril odlok delavskega odbora.

Mornarica lahko rabi nove baze

Štiri oporišča v Karibejskem morju

Washington, D. C., 7. nov. — Mornarični uradniki trdijo, da ameriške bojne ladje in letala lahko že sedaj rabijo baze v Karibejskem in Atlantskem morju, čeprav se aktualno delo tamkaj še ni pričelo. V tem momentu so bolj važne baze v Karibejskem morju, ker ščitijo življenjsko važni Panamski prekop. Pokazala se je možnost, da Nemci dobe kontrolo nad francoskimi otoki in poseščinami ob zapadni hemisferi, kar bi jim omogočilo operacije proti ameriškemu kontinentu.

Amerika ima zdaj štiri obrambna oporišča v Karibejskem morju. Ta so Guantánama, Kuba, San Juan, Portoriko, St. Thomas in Viržinski otoki. Obroč jekla okrog Panamskega prekopa bodo tvorile nove baze, katere je Velika Britanija odstopila Ameriki v zamenjavo za 50 rusičev. Slednje baze so na Bahamskih otokih, Jamajki, Antiguaju, St. Luciji, Trinidadu, Gvineji, Bermudi in Novifundlandiji.

RUSIJA BO DRŽALA ROKE PROČ OD VOJNE

Proslava obletnice boljševiške revolucije

RUSKA ARMADA OB TURČIJI REDU.

CIRANA

Helsinki, Finska, 7. nov. — Sovjetska Rusija je pričela proslavljati 23-letnico boljševiške revolucije z zagotovilom, da bo ostala nevtralna v tej vojni, toda na straži. Njena politika je oborožena pripravljenost. Sinoči objavljena uradna deklaracija se glasi:

"Sovjetska Rusija ostane zvesta politiki miru in nevtralnosti in se ne bo zapletla v vojno, toda pri tem ne smemo pozabiti, da mednarodna situacija prinaša presenečenja. Iz tega razloga je potrebna vojaška pripravljenost."

Premier in zunanji komisar Venčeslav Molotov je v svojem govoru po radiu dejal, da je glavna naloga v prihodnjem letu ekonomsko ojačanje dežele, da bo lahko izpolnila svoje dolžnosti napram svetovnemu proletariatu. Pozival je Ruse, naj delajo bolj intenzivno v prihodnjem letu. Drugi sovjetski voditelji so v svojih govorih na shodih, ki so se vršili po vsej deželi, naglašali, da gibanje, čigar cilj je svetovna revolucija, še vedno vodita komunistična stranka in diktator Stalin.

Molotov je izjavil pred reprezentanti takozvanih ljudskih vlad v Estoniji, Latviji in Litvi, baltičkih držav, ki so prišle pod dominacijo sovjetske Rusije, da je sovjetska vlada strogo nevtralna v tej vojni. On je tudi poudaril, "da so ljudstva baltičkih držav apelirala na Moskvo za pridružitve k občasni srečni sovjetskih narodov. Rusko ozemlje se je povečalo v tem letu, tu z aneksijo baltičkih držav, Besarabije in severne Bukovine ter finskih pokrajin. Rusija ima danes 193,000,000 prebivalcev, katere mora protektirati rdeča armada. Ta je pripravljena na obrambo dežele proti napadom."

Zunanji komisar ni omenil sovražnikov sovjetov v svojem govoru, toda pokazala so se znamenja, da Rusija simpatizira z Grčijo, odkar je postala žrtev agresije fašistične Italije.

V Rigi, Tallinu in Kovnu, glavnih mestih baltičkih držav, so komunistične organizacije organizirale parade. Pohoniki so nosili zastave z napisi: "Mi zahtevamo demobilizacijo naših armad, uvedbo sovjetske vojaške službe, sovjetskega denarstva in sistema kolektivnih kmetij."

Istanbul, Turčija, 7. nov. — Neuradno poročilo pravi, da je sovjetska Rusija odpoklicala del svojih čet od turške meje. To smatrajo tu za prijateljsko gesto napram Turčiji. Druga vest se glasi, da se bosta Turčija in Rusija kmalu pričela pogajati glede sklenitve nove trgovinske pogodbe.

Čikaška kompanija dobila vladno naročilo

Chicago, 7. nov. — The International Harvester Co. je dobila naročilo v višini \$631,172 za traktorje od vojnega departamenta. Skupna naročila v zvezi z izvajanjem programa narodne obrambe, ki sta jih oddala vojni in mornarični departament v zadnjih dveh dneh kompanije, znašajo \$53,467,267. Vultee Aircraft Corp., Downey, Cal., je dobila od vojnega departamenta \$4,284,798 za gradnjo novih tovarn. Ta korporacija izdeluje letalske motorje in druge priklone za ameriško letalsko silo.

Domače vesti

Novica za Čikažane
Chicago. — Sestanek, ki ga prireja čikaška federacija SNPJ v počast operni pevki Zinki Milanovi, se vrši v ponedeljek, dne 11. novembra, ob sedmi uri zvečer, v Slovenskem delavskem centru, 2301 So. Lawndale ave. Vsakdo, ki se želi udeležiti tega sestanka z večerjo vred, naj se prijavi Franku Alešu, tajniku federacije (telefon Lawndale 0951), najkasneje v nedeljo dopolne.

Dvojna nesreča na lovu
Tire Hill, Pa. — Dne 4. novembra sta bila na lovu po nesreči obstreljena Adolf Debeljak v glavo in Jos. Grabovšek v nogo. Oba sta člana društva 289 SNPJ in Debeljak je tudi predsednik. Zdravita se v bolnišnici in članjima žele hitrega okrevanja.

Nov grob v Illinoisu
Aurora, Ill. — Pred dnevi je tu naglo umrl rojak Jakob Fajfar, ki je zapustil ženo a šestimi nepreskrbljenimi otroci.

Pobit pri delu
Pueblo, Colo. — Mlad rojak Henry Levstik se je pri delu pobil tako težko, da bo moral po mnenju zdravnikov prebiti najmanj tri mesece v bolnišnici.

Newyorške vesti
New York. — Dne 31. oktobra je umrl Matija Rantaša, star 74 let, doma od Sv. Marjete na Stajerskem, samski in vrtnar po poklicu. Njegov prijatelj ga je našel mrtvega v postelji. Tu ne zapuščaa nobenih sorodnikov.

Iz Clevelanda
Cleveland. — Dne 5. t. m. je v bolnišnici umrl Blaž Dolinar, star 63 let, doma iz Škofje Loke in čevljar po poklicu. V Ameriki je bil 37 let in zapuščaa ženo. Istega dne je umrl Dominik Koščak, star 52 let in doma iz Plešivice pri Grosuplju na Dolenjskem. Zapuščaa ženo. Bil je v svetovni vojni z ameriško armado.

Revoščina v baltičkih državicah

Nemški vojaki v finskih krajih

Helsinki, Finska, 7. nov. — Položaj prebivalcev v Latviji, Estoniji in Litvi, baltičkih državah, ki so prišle pod dominacijo sovjetske Rusije, je silno mizeren, se glase sem dospela poročila. Nemško poslanstvo je edino diplomatsko predstavništvo, ki še funkcionira. To dobiva na tisoče prošelj od prebivalcev, ki bi se radi izselili v Pomeranijo, kamor so že odpotovali Nemci.

Komunistične administracije v baltičkih državah so uveljavile mnogo dekretov, s katerimi so oropale prebivalce dela in zaslužka. Na tisoče ljudi strada in njih položaj se bo poslabšal to zimo.

New York, 7. nov. — Potniki, ki so dospeli sem iz Finske na parniku Mathilda Thorden, so povedali, da je tam veliko število nemških vojakov. Vlada v Helsinku je nedavno dovolila prehod nemškim četam preko finskega ozemlja na Norveško. Potniki trdijo, da so vlaki natrpani z nemškimi vojaki. Dalje so rekli, da je veliko pomanjkanje živil na Finskem.

Fašisti udarili švicarske liste

Bern, Švica, 7. nov. — Italijanske avtoritete so ustavile pošiljanje švicarskih listov v Italijo, "ker objavljajo neresnična poročila o italijanski vojaški kampanji v Grčiji." Izvzeta sta samo dva časopisa — Neue Zuercher Zeitung in Basler Nachrichten.

GIBRALTAR OD- REZAN OD ŠPAN- SKEGA OZEMLJA

Anglija zasegla parnike baltičkih držav

NEMŠKI USPEHI NA MORJU

Algeciras Španija, 7. nov. — Obrambni kanal, ki je izpremenil Gibraltar, angleško trdnjavo ob vohodu v Sredozemsko morje, v otok, da se zaščiti proti možnosti napada na kopnem, je bil dograjen. Kanal se razteza od Algeciraškega zaliva do Sredozemskega morja ob robu nevtralnega ozemlja, ki loči Gibraltar od španskega mesta La Linea.

Angleži so položili mine v kanal. V slučaju nevarnosti napada bodo mine zažgali, nakar bo voda zalila kanal. Gradnja projekta je nadiral general Mason MacFarlane, poveljnik angleške vojaške posadke in podgovernor Gibraltarja.

London, 7. nov. — Tu je bilo naznanjeno, da je Anglija zasegla 24 litovskih, estonskih in latvijskih parnikov, dežel, ki so pod kontrolo sovjetske Rusije. Ta akcija je zdaj predmet diplomatskih razgovorov med Londonom in Moskvo.

Podminister za zunanje zadeve Richard A. Butler je večeraj obvestil parlament o zasegi parnikov. Kje so se nahajali, ni povedal, toda domneva je, da so bili v angleških vodah. Poslanci so hoteli izvedeti od Rutlerja, ali bo akcija kvarno vplivala na odnose med Anglijo in Rusijo. On je odgovoril, da je bila Moskva vnaprejš informirana o nameravani zasegi parnikov. Butler je dalje rekel, da se razgovori glede sklenitve nove trgovinske pogodbe z Rusijo nadaljujejo.

Naznanjeno je bilo, da so nemški in italijanski letalci ponovno napadli London in druga angleška mesta. Bombe so zanišle mnogo požarov in porušile več poslopij. Koliko ljudi je bilo ubitih in ranjenih, ni znano. Na drugi strani so pa angleški letalci bombardirali nacijske baze na francoskem obrežju in ladjedelnice ter industrijska središča v Nemčiji. Bombe so padale na Bremen, Emden, Hamburg in druga nemška mesta.

Berlin, 7. nov. — Vrhovno poveljstvo poroča, da so bombe, katere so vrgli nemški letalci na London, Liverpool in druga angleška mesta, povzročile veliko škodo. V Berlinu se ponašajo tudi z uspehi na morju. Nemške podmornice so torpedirale in potopile v zadnjih dneh več angleških parnikov. Druga vest pravi, da so Nemci sestrelili 23 angleških letal v spopadih v zraku v zadnjih treh dneh, sami pa so izgubili šest letal.

Jugoslovanski minister resigniral

Odmev letalskega napada na Bitolj

BELGRAD, 8. nov. — Jugoslovanski tisk je pozdravil naznanilo vlade, da bo nastopila s oboroženo silo proti napadalcem. To je bil odgovor na bombardiranje Bitolja, mesta v bližini grško-italijanske vojne cone. Hrvaški dnevnik, ki izhaja v Zagrebu, pravi, da so letalci napadli Bitolj pomotoma, zaeno pa je zapretel, "da bo Jugoslavija ščitila svojo nevtralnost."

Belgrad, 7. nov. — General Milan Nedelj, vojni minister, je sinoči resigniral v znak protesta, ker ni jugoslovanska vlada odločno nastopila proti Italiji, ker so italijanski letalci napadli z bombami Bitolj, mesto v južnem delu Jugoslavije. Italija sicer za-

Korporacija podvojila profite

Grace zanikal poročila o pogajanjih z unijo

New York, 7. nov. — Čisti profit Bethlehem Steel Corp. je znašal v tretjem četrtletju tega leta \$12,462,288. V istem četrtletju preteklega leta je znašal \$5,377,470.

V septembru je produkcija v tovarnah te korporacije dosegla 99.7% kapacitete, najvišjo točko v zadnjih letih. Skupna naročila, ki jih je dobila do konca omenjenega meseca, znašajo \$1,123,081,930.

Eugene G. Grace, načelnik odbora direktorjev Bethlehem Steel Corp., je dejal, da je korporacija dobila velika naročila od vlade. V prvih devetih mesecih je korporacija potrošila za gradnjo novih tovarn \$19,000,000; v isto svrhu bo potrošila v prihodnjih šestih mesecih \$21,000,000.

Profit korporacije v zadnjih devetih mesecih je znašal \$34,160,745. V isti dobi lanskega leta je znašal \$11,809,456.

Grace je zanikal poročila, da se korporacija pogaja z jeklarsko unijo CIO. "Ničesar ne vem o izpremembi naše delavske politike in metod," je rekel Grace. "Pogajanja se ne vrše z nobeno unijo."

Mornarji zahtevajo objavo poročila

Magnatje bi radi uničili unijo

New York. — Splošna mornarska unija, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, je zahtevala objavo poročila, ki ga je sestavil federalni detektivski biro, in javno zaslišanje. Zahtevano vsebuje pismo, katerega je Joseph Curran, predsednik unije, naslovil Rooseveltu.

Curran je dejal, da je stavil to zahtevo, da pokaže, da so obdolžitve o nelojalnosti članov njegove organizacije brez vsake podlage. Te so izrekli industrijski magnatje in direktorji parobrodskih družb v teku kampanje, katere cilj je uničenje unije.

"Naša unija je bila napadena kot neameriška organizacija, ker je razgalila magnate, ki grmadijo velike profite na račun narodne obrambe," pravi Curran v svojem pismu. "Odkar imajo mornarji močno organizacijo, jih parobrodne družbe ne morejo izkoristiti. Oni so morali prej delati za nizko plačo in družbe bi jih rade potianile v prejšnji položaj."

Poročilo detektivskega biroja o nelojalnosti mornarjev obsega čez sto strani. To je služilo kongresniku Andersonu za napad na unijo. On je izjavil, da je dobil material od Edgarja Hoovera, načelnika biroja. Curran je dejal, da je Hoover dobil večino podatkov za svoje poročilo od Walterja Carneyja, ki je bil razkrinkan kot špon delodajalcev in izključen iz unije ter se zdaj nahaja v Sing Singu.

nika odgovornost za napad, v katerem je bilo devet oseb obitih in 35 ranjenih, toda Nedelj je zahteval, da mora vlada podvzeti korake, da prepreči napade na svoje ozemlje v bodočnosti.

Nedija je nasledil general Peter Pesič, bivši šef armadnega štaba. On je star 69 let. Bil je vojni minister v dveh prejšnjih kabinetih in tudi poslanik v Belgiji.

VEČJA AMERI- ŠKA POMOČ VE- LIKI BRITANJI

Volilci odobrili Rooseveltovo politiko

NACIJSKI KROGI ALARMIRANI

Washington, D. C., 7. nov. — Tu so se pričele diskusije glede večje pomoči Veliki Britaniji v njeni vojni z Nemčijo in Italijo. Državni tajnik Cordell Hull je sinoči izjavil, da so ameriški volilci jasno demonstrirali, da podpirajo Rooseveltovo zunanjo politiko, ki med drugim določa vsestransko pomoč Angliji.

Kakšne korake bo podvzela Rooseveltova administracija v prilog Veliki Britaniji, da podpre in ojači njen odpor proti osovraženi, ni znano. Možnost je, da ji bo Amerika prodala več parnikov in bojnih ladij. Premier Churchill je v svojem govoru v parlamentu zadnji torek naglasil, da Anglija potrebuje parnike in bojne ladje, da nadomesti izgubene. Nemške podmornice in bombniki so v zadnjih tednih potopili veliko število angleških parnikov.

Mnenje je, da bo vprašanje o večji kooperaciji med Anglijo in Ameriko prišlo na površje, ko se bo vrnil v Washington angleški poslanik lord Lathlan. On se nahaja v Londonu, toda namignje, da je bilo, da bo kmalu odpotoval v Ameriko.

London, 7. nov. — Rooseveltovo zmagi pri volitvah je obemem zmagala Velika Britanija. To je komentar angleških krogov in časopisja glede izida ameriških predsedniških volitev. List Evening Star piše, "da je Rooseveltova zmagi smaga silen udarec Nemčiji in Italiji." Drugi angleški listi pišejo v sličnem tonu.

Berlin, 7. nov. — Nacijski krogi ne govore dosti o ponovni izvolitvi Roosevelta za predsednika Združenih držav, toda očitno je, da so alarmirani. Nekateri nemški listi kažejo celo na možnost, da bo Amerika direktno posegla v konflikt na strani Velike Britanije.

Tokio, 7. nov. — Tu prevladuje mnenje, da ponovna izvolitev Roosevelta pomeni, da bo Amerika kmalu šla v vojno. Bizniški in finančni krogi so uverjeni, da bo Rooseveltova administracija povečala pritisk na Japonsko, da omeji njeni aktivnosti na Daljnem vzhodu. Ti dalje naglašajo, da ni nobenega izgleda za izboljšanje odnošajev med Japonsko in Ameriko.

Švica odredila potemnevanje mest

Vlada naslovila protest Angliji

Bern, Švica, 7. nov. — Vrhovno poveljstvo je odredilo potemnevanje švicarskih mest, ki se prične nočoj. Naznanjeno je bilo, da je bil švicarski poslanik v Londonu instruiran, naj odločno protestira pri angleški vladi, ker angleški bombniki kršijo nevtralnost Švice s poletji nad njenim ozemljem proti Italiji, kjer potem bombardirajo italijanska mesta in industrijska središča.

Rim, 7. nov. — Na tukajšnji radiopostaji je predstavnik Mussolinijeve vlade posvaril Švico "da njena stara ustava ni garancija pred napadi na njeno ozemlje, če ne bo revidirala svojega stališča, ki je v prilog Veliki Britaniji." Fašisti so prej očitali Švici, da širi lažniva poročila o italijanski kampanji proti Grčiji.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LARNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravna drava (even Chicago) in Kanada \$5.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; in Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; in inozemstvu \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$4.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Člani glasnikov po dogovoru.—Kopirski dopisov in nenarodnih člankov se ne vračajo. Kopirski literarni vsebine (četrtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v skladu, če je priložil poštovino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsak list ali stik s listom

PROSVETA

2457-49 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Štamp. v tiskarni na primer (November 20, 1940), poleg vsakega lista, na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Kaj nas uče volitve

Ob času, ko to pišemo, še ni znan popolni izid predsedniških volitev z dne 5. novembra, vendar je slika v glavnem toliko dovršena, da vemo pri čem smo.

Dvoje dejstev zasenčuje vse drugo. Prvič je sveta tradicija tretjega termina porušena in drugič se mora predsednik Roosevelt zahvaliti delavcem za svojo tretjo izvolitev.

Mi ne damo nič na svetost tradicij, zato ne pripisujemo posebne važnosti temu dejstvu, čeprav je res, da bo Rooseveltova tretja izvolitev zgodovinskega pomena in bo najbrže zapisana v zgodovini Združenih držav kot majhna revolucija. Dejstvo, da se večina volilcev — in ta večina so delavci — ni ozirala na one, ki so vpili, da je tretja Rooseveltova predsedniška kandidatura malone izdajstvo, dokazuje, da so tudi Američani pripravljivi prelomiti s tradicijami, če je treba. Vsake tradicije mora biti enkrat konec — in če ne bi bil zdaj Franklin D. Roosevelt prvi predsednik Združenih držav, ki je bil tretjič izvoljen, bi bil prej ali slej kdo drugi.

Za nas je drugo dejstvo bolj važno — in to je, da je Rooseveltova zmaga prišla iz industrijskih središč in ne s podeželja, kjer žive farmarji. To je bilo očito, kajti iz prvih poročil o številu glasov (izvzemši v južnih državah, v katerih tradicionalno od civilne vojne sem prevladuje demokratska večina). Domala, v vseh farmarskih distriktih je imel Willkie večino, dočim so Rooseveltovi glasovi neprestano naraščali v industrijskih mestih — in ker večina volilcev živi v mestih, je Willkie skoro v vseh industrijskih državah ostal v manjšini. Vse države z velikimi mesti — New York, Pennsylvania, Ohio, Illinois itd. — so druga za drugo padle na Rooseveltovo stran.

Druga važna stran tega dejstva je, da so delavci večinoma volili Roosevelta, niso pa volili vseh ostalih kandidatov na demokratiški listi. Bilo je mnogo izbiranja; mnogo demokratskih kandidatov za kongres in domače urade je propadlo v državah, v katerih je imel Roosevelt večino. Kako naj si to tolmačimo?

Na vsak način mora to pomeniti, da povprečen ameriški delavec v veliki večini veruje le v "praktično politiko", to je v dejanja, od katerih ima kakšne koristi — in ne da nič na tiskane programe in teorije. Roosevelta pozna in mu zaupa zaradi dobrih delavskih in socialnih zakonov, ki jih je dobil od Rooseveltove vlade, prav tako pa pričakuje — dasi se prej vara — od domačih republikanskih kandidatov kakšnih koristi. Iz tega razloga je volil Roosevelta za predsednika, republikanca pa za gubernerja ali senatorja. S tem je pokazal, da ne da nič na stranke in politične programe.

Dalje je povprečni ameriški delavec v veliki večini demonstriral, da se strinja z Rooseveltom glede obrambe Amerike. V tem oziru ga izolacijska in "apizarska" opozicija ni mogla preblufati s strašenjem v vojno in fašizmom kot posledico. Resnično so bile volitve v tem oziru veličasten plebiscit, v katerem je ameriško ljudstvo z delavci v ospredju izreklo zaupnico Rooseveltu in mu dalo mandat za izvajanje obrambe kakor si jo je on zamislil.

V tem oziru ameriško ljudstvo z večino delavstva vred ni zaupalo Willkieju — še manj je zaupalo Johnu L. Lewisu! — in ni se dalo ostrašiti z največjim blufom v zgodovini Amerike.

To je dobro znamenje, iz katerega lahko izvajamo, da ameriško delavstvo ni tako zabito, kakor včasih pravimo, kadar se jezimo nad njegovo počasnostjo v razumevanju ekonomskega in socialnega napredka. Res se ne zanima za ta napredek, dokler se mu kaže v abstraktnosti, rado se pa zanima za to, če ga vidi v realnih oblikah. Ameriški socialisti tudi spoznavajo počasi, da je nekaj narobe z — njimi, ne z delavci, z njihovo metodo agitacije med delavci!

Skratka te volitve so pokazale, da ameriško delavstvo ni brezglava čreda, ki jo lahko zaslepi vsak šarlatan ali blufar in to lahko velja sorazmerno za priseljene delavce kakor za domačine, izvzemši seveda onih, ki so se dali potegniti po petlokonjskih zarotnikih.

To nam daje upanje, da se ameriška delavska masa prej ali slej zdrami in si ustvari (Dolge na 3. strani.)

Glasovi iz naselbin

Razno iz metropole

Cleveland. — Člane društva V boj 53 SNPJ zadnjič opozarjam na našo priredbo v nedeljo, 10. nov. Kot smo že poročali, bodo predvajane jednodimne slike in film Cunardove linije iz Jugoslavije. Iz Chicaga pride z jednodimnim projektorjem Jakob Zupan. Teh slik še nismo videli. Predvajanje se prične točno ob 7. zvečer. Vabljeni je tudi članstvo drugih društev.

V nedeljo dopoldne pa ne pozabite priti na društveno sejo ob običajnem času in v običajne prostore.

Dalje priporočam članstvu, da obišče bolnega člana Conrada Lauriča iz Unionville, ki se nahaja v kritičnem položaju v bolnišnici v Genevi. Starejši člani se ga lahko spominjate, ker je bil pionir med nami in naprednega mišljenja. Bil je ustanovitelj društva Naprej št. 5 in sploh jednote tu v Clevelandu.

Spominska razstava Peruških slik bo otvorjena to soboto, 9. nov., ob 7. zvečer v spodnji dvorani SND na St. Clairju. Na slovenski narod se apelira, da jo poseti, kajti to so njegova zadnja dela. Kdor more, naj si nabavi tudi katero izmed slik, ki so pravo umetniško delo. Na društva se apelira, da zainteresirajo svoje članstvo na to razstavo nesmrtnega Peruška.

Zunanje naselbine ste prošene, da aranžirate skupne posete te razstave; tudi skušajte ponesti katero teh slik v vašo naselbino, v svoje domove in imeli boste trajen spomin na pokojnega umetnika. S tem boste tudi pomagali vdovi in hčerki pokojnega Peruška. Slednja je sama umetnica in pohaja šolo slikarske umetnosti. Razstava traja do 17. nov. Ob večerih bo tudi nekaj kulturnega programa — petje, godba itd. Torej pridite in pokažite, da znate ceniti sina svojega naroda.

J. F. Durn.

Smrt člana

East Palestine, O. — Tukaj je umrl John Tušar v starosti 46 let. Rojen je bil v East Palestini l. 1894 in član SNPJ od 16. leta, torej 30 let. Bolehal je od 7. jan. t. l. Po nasvetu zdravnika je bil poslan v Tucson, Ariz., kjer je bil trikrat operiran, a ni nič pomagalo. Domov je bil poslan 26. sept., 27. okt. pa je umrl. Tukaj zapuša mater in pet bratov. Bil je dobrega značaja in vsakemu je bil pripravljen pomagati v potrebi.

Ko je prišel nazaj, se je zahvalil jednoti in društvu. Rekel mi je, da ni boljše jednote kakor je SNPJ. Dasi je točno prejemal bolniško podporo, so vendar stroški presegali veliko več; toda ko bi ne bil v društvu, bi se ne mogel iti zdraviti v Arizono. Društvo mu je vedno stalo ob strani in mu pomagalo.

Opozarjam torej vse ostale rojake, katerih je še več tukaj, naj pristopijo k našemu društvu, dokler je čas. Ne izgovarjajte se, da vam ni potrebno in da so angleška društva cenejša. Sedaj je vstopnina prosta in tudi zdravniška preiskava.

Pogreb pokojnika se je vršil

30. oktobra ob precejšnji udeležbi članstva. Prav lepo se zahvalim rojakom iz Power Pointa od društva 356, kakor tudi vsem za cvetlice. Sorodnikom naše sožalje, pokojini brat pa nam ostane v spominu.

Anton Brelih, tajnik.

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa. — Po par tednih agitacije se zopet oglašim. Sestra Anna Princ piše v Prosveti z 28. okt., da je preveč dopisov o potovanju. Jaz mislim, da so tudi taki dopisi na mestu. Ona je mnenja, da bi morali več pisati o tehnokraciji. Meni je ta organizacija dobro znana, ker sem bil tudi sam član nekaj časa in tudi sem razpečal nekaj knjig. Vsem je še znano, kakšen hrup so povzročili tehnokraciji po polomu Hooverjeve prosperitete, ampak listi so hitro zadušili tudi tisto navdušenje.

Tudi tehnokratje so dvojne vrste. Eni so za nasilno strmoglavljenje vlade, drugi pa za demokratsko odpravo "price" sistema. Ampak ta stvar ni tako lahka, ker je na milijone ljudi, ki so zainteresirani v "price" sistem. Vprašal bi Anno Princ ali druge tehnokrate, kako naj se odpravi tenarni sistem, ko je še 800 milijonov ljudi na svetu pod fevdalističnim sistemom in neizobražen. Indija ima 350 milijonov prebivalcev, ki še nič ne vedo o kapitalizmu in se še koljejo radi ver, katerih je nad 70. Japonaka je manjšina deželca z okrog 60 milijoni prebivalstva, toda pretepa 450 milijonov Kitajcev. Ako bi bili izobraženi, bi se kaj takega ne moglo dogajati.

Edini pravi izhod so socialne reforme. Vlada je pričela v pravo direkcijo, čeprav je Roosevelt segel v socialistični program. Če se ne zapletemo v vojno, je pričakovati še precej izboljšanja. Senator Wagner že dela za izboljšanje penzijskega sistema, ki bo kril nadaljnjih 10 milijonov — federalne uslužbenec, poljedelci in domače delavce. Rečem naj, da kapitalizma ni mogoče čez noč odpraviti, ampak le z reformami, ker svet še ni na to pripravljen in izobražen za tak korak. Z denarnim sistemom je nam mogoče pomagati tudi tistim, ki si sami ne morejo pomagati. Ljudstvo je treba učiti, da ves napredek sloni na izobrazbi.

Sedaj pa še nekaj o mojem potovanju. Obiskal sem naselbine od Bridgeville do Strabana. V Bishopu je obnovila Prosveto mrs. Klun, v Musu pa mrs. Gorup. Nato sem se odpeljal z busom v E. Canonsburg, kjer sem dobil naročnino na Proletarca pri J. Marinčiču in tudi večerjo. Ker je bilo že pozno, me je Justin zapeljal k Bartlevim, kjer navadno prenočujem. Tako je bilo tudi zdaj. V Strabanu sta ponovili Proletarca mrs. Bostjančič in mrs. Progar, Prosveto pa F. Zele, F. Chernik, G. Bergoch, L. Bartol, J. Spelich (?), J. Verček pa C. G.

Potem sem jo mahnil v Library in Coverdale. V zadnji naselbini se je na novo naročil na Prosveto Chas. Razboršek in boaderji, v Libraryju pa F. Celin; ponovili pa so jo J. Senčur (?), F. Rupnik, Proletarca pa A. Potočnik, na Pahelnovi farmi pa Ignac Ušavec. Nato sem jo mahnil v Clairton, kjer je Mike Čebašek ponovil Prosveto in Proletarca. On sedaj dela hiše na svojem posestvu ali parku, ki je služil za piknike, toda se več ne izplača. Kdor želi hišo, mu jo lahko Mike naredi na tej zemlji. Obiskal sem tudi druge Slovence v tej naselbini — jih je samo šest. Od tam sem šel na Willock. J. Sifler se je naročil na Prosveto.

S tem je bil prvi teden agitacije zaključen in moral sem iti domov radi federacijske seje, o kateri je bilo že poročano. Zadnji teden pa sem se napotil v Aliquippu in Ambridge, kjer nisem bil že pet let. V Aliquippu sem dobil nova naročnika na Prosveto v družini Hribar in J. Rupnik, F. Strabelj, kjer sem prenočil, pa jo je ponovil. On je šel tudi z menoj do rojakov, katerih še nisem poznal. Br. Steklara se je naročil na Proletarca, J. Jaklič, distributor piva in sodavice, pa na C. G. Zadnjega poznam od l. 1910 iz Westmoreland. On je zadovoljen, ker je pustil majno. Tam sva obiskala tudi Narodni dom, ki je precej čist. Dasi ni velik, vendar odgovarja potrebam. Sestali smo se z Yrantom in nekoliko pokramljali. Bil sem tudi pri Smrekarju. George mi je povedal, da sta bolna brata in njegova žena.

Drugi dan sem šel v naselbino Shalfond (?) pri Aliquippu, kjer se je naročila na Prosveto Jennie Rupnik. Nato pa sem šel v Ambridge k Uhernikovim. Ona še zmerom bolega na nogi. Prenočil sem pri Rosenbergerju, ki sta zelo postrežljiva zakonca. Na Prosveto se je naročil J. Peltz, ponovili pa so jo J. Rosenberger, L. Uhernik, F. Gorup, mrs. Hablich je ponovila Proletarca, Frances Vrečar pa se je naročila na C. G.

Od tam sem se podal v Pittsburgh in Broughton, kjer sta bečlarja J. Kocjan in Avg. Milanič ponovila Proletarca, mrs. Jankovih pa Prosveto in v Pittsburghu Jack Volkan in J. Jereb za brata in dal oglaš v Družinski koledar. Prosveto sta ponovili tudi Mary Smrekar in mrs. Gramc. V petek zvečer sem posetil gledališče, da vidim Chaplinov film "Dictator". Priporočam vsem, da si ga ogledajo — jaz bi plačal tudi \$5.

Par večerov sem prenočeval na farmi za Brucktonom pri Davu Renu, soc. dem. V soboto sem šel na Export na veselično društvo 758 SNPJ, kjer je kot govornik nastopil tudi Mike Kumer, kakor tudi pevski zbor Prešeren iz Pittsburgha, ki je zdaj zelo ojačan z mladimi močmi. Export Marines so na tej priredbi dobro uspeli. Dvorana je bila natlačena posebno z mladino, pa tudi starejših je bilo precej, tako tudi od društva iz White Valleyja. V zadnji naselbini sem dobil tudi par naročnin. Gutman je ponovil Proletarca, J. Britz in mrs. Sabec pa Prosveto.

Ker sem se slabo počutil radi prehlada, sem prošil br. Fradelja iz Latroba, da me zapelje vsaj do Manorja, tam pa dobim bus, toda John me je odpeljal domov, ker je rekel, da itak ne pleše. S seboj je imel hčere, mrs. Fradel in sin pa sta bila na obisku v New Yorku pri sinu oz. bratu.

Anton Zornik, zastopnik.

Odbori spominske razstave slik pokojnega H. G. Peruška

Cleveland, O. — Na seji, ki se je vršila 17. okt. in na seji z dne 4. nov. so bili imenovani in izvoljeni v razne odbore spominske razstave sledeči:

Invrzni odbor: Janko N. Rogelj, predsednik SND, častni predsednik razstave; Vatro J. Grill, predsednik prosvetnega kluba SND, predsednik; John Tavčar, tajnik SND, finančni tajnik razstave; Erazem Gorshe, tajnik prosvetnega kluba SND, tajnik; Leopold Kushlan, blagajnik SND, blagajnik razstave; nadzorniki: (isti kot SN doma) — Joseph Siskovich, John Centa, Leo Poljšak, Chas. Koman, Frank Turek.

Publicijski odbor: Vatro J. Grill, Anton Sabec, James Debeve, Anton J. Terbovec, Ivan Zupan, Louis Rozman, Joseph Siskovich, Joseph F. Durn, Elsie Desmond, Mickey Cesen, James Rotter in Josephine Zakrajšek.

Prosimo vse slovenske liste za priobitve tozadevnih dopisov glede razstave in da uredniki istih sami priporočajo čitateljem poset te krasne spominske razstave slik pokojnega H. G. Peruška, kot tudi, če je mogoče, da se razpradajo ti biseri med narod.

Odbor za sprejem in pojasnila: dr. James W. Mally in njegova žena, Joseph Okorn, Joseph Siskovich, Antoinette Kennick, Jos. F. Durn, John Filipič, John Mihelič iz E. 74 St., Frank Somrak, Vatro J. Grill, Erazem Gorshe, Anthony Klančar, Blaž Novak, Anton Eppich, John Centa, Josephine Centa, Louis Šeme, Ivan Jontez, John Tavčar, Josephine Zakrajšek, Frances Candon, Vera Candon, Jean Turkovich, Anna Vadnal, Maxine Steinitz, Albina Novak, Ivan Kapelj, Elsie Artel in mrs. Smrekar iz Grovewood Ave.

Glasbeni odbor in programi: Vatro J. Grill, Erazem Gorshe, Jos. F. Durn, John Centa, Jos. Siskovich, John Tavčar in Frank Oglar.

Odbor za okrepčila: zastopniki kluba društev SND in Frank Starre; zastopniki Prosvetnega kluba SND skrbijo za potrebo pri barri vsak dan med razstavo; gospokinski klub SND in Josephine Centa skrbita za dober prigrizek med razstavo.

Zastopnik društev in prijatelji pokojnega slikarja H. G. Peruška, zbrani na seji dne 4. nov. v SN domu, so sporazumno sestavili glasbeni program in določili nekatero posebne dneve za obisk iz raznih naselbin. Z ozirrom na to, da stojimo tik ob času pričetka razstave, je nemogoče pogovoriti se z vsemi prizadetimi osebnostmi ali pismono, zato naj vsi vzamejo na znanje sledeči spored in sodelujejo pri tej razstavi.

Sobota, 9. nov. Otvoritev razstave ob 7. uri zvečer. Govori Vatro J. Grill predsednik razstave; nastopi mladinski pevski zbor pod vodstvom Louisa Semeta. Ogled slik. Okrepčila se servirajo.

Nedelja, 10. nov. Razstava odprta ob 2. ure popoldne do 11. ure zvečer. Ob 3. uri popoldne nastopijo razni govorniki; ob 8. uri zvečer nastopijo pevci in pevke Glasbene matice.

Ponedeljek, 11. nov. Otvoritev razstave ob 7. uri zvečer. Nastopita Louis Ule in Anton Eppich ter razni drugi pevci in pevke.

Torek, 12. nov. Nastopi socialistični pevski zbor Zarja.

Sreda, 13. nov. Nastopi mladinski pevski zbor pod vodstvom Louisa Semeta.

Četrtek, 14. nov. Nastopi pevski zbor Sloga.

Petek, 15. novembra je collinwoodski dan. Nastopi pevsko društvo Jadran.

Sobota, 16. nov. je dan vseh slovenskih naselbin v Ohio. Chicagu, Ill. in Detroitu, Mich. Nastopi pevsko društvo Zvon iz Newburgha.

Nedelja, 17. nov. je euclidski dan. Nastopita pevski društvi Slovan in Adria.

Vstopnina je prosta vsak dan, občinstvo se vabi, da poseti to razstavo eden ali drugi večer in si ogleda največjo zadnjo razstavo slik pokojnega H. G. Peruška.

Frazem Gorshe.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Vsi se še lahko spominjate premogarske stavke iz leta 1927-28 in obupnega položaja rudarjev. Prav tako se čitatelji lahko še spominjate, kakšne boje sem imel s komunisti za pravično delitev podpore med slovenske stavkarje in člane SNPJ v tem kraju. Klicali so me na njih seje in ker

(Dolge na 3. strani.)

Pomen Egipta za Suez

V najnovejših vojnih operacijah na afriškem področju se vedno češče omenja Egipt. Egipt je kraljevina z 994.300 četvornih km površine in z nekaj nad 16 milijoni prebivalcev. Politična, gospodarska in strateška važnost Egipta je neprecenljiva. Samo od sebe se ne stavlja vprašanje, če bi bil v sedanjem konfliktu Egipt tako ekspanziven, da mu ni treba, ki jo ima v današnjih razmerah, namen Lesseps.

Od l. 1869., ko je bil otvoren Sueski prekop, je naglo naraščal politični, gospodarski imperijski pomen Egipta. Danes je ta pomen dosegel najvišjo točko. Sueski prekop Egipta kot širokega strateškega zaledja ne imel nobenega pomena. Položaj Egipta pa zelo delikaten.

Egipt je nevtralen. Toda njegova nevtrnost postaja od dne do dne težja, odkar Anglija nahaja v vojni z Italijo. Kdor obvlada Egipt, je tudi gospodar Sueskega prekopa, to vejo Angleži prav tako dobro kakor Italijani. Suez je nadvse važna postojanka. Z njegovo pomočjo je Anglija blokirala Abesinijo, Anglo-egiptski Sudan je bariera med Italijo in Severno Afriko in Abesinijo. Ta bariera predstavlja blokado na kopnem, dočim pomorski Suez blokado z morske strani.

Verjetno je, da se bo ofenziva na tem področju kretala v več pravcih. Vojaški strokovnjaki navajajo več možnosti. Prvi pravec opravič je usmerjen iz Cirenaike (Libije) vzhodno proti Marsi Matruhu-Aleksandriji in Suez. Drugi pravec takšnega poldruga je verjetno od Kasale po dolini Nila proti Vadi Halfu-Asuanu in od tam naprej proti Suezu. Tretji pravec, v katerem bi bila mogoča ofenziva, bi bil iz južnih puščavskih predelov Libije proti Koroskoju v dolini Nila. Je verjetno načrt maršala Grazianija.

Angleži zaupajo ne samo svojim močem, so jih v zadnjem času zbrali na afriških tleh temveč tudi puščavi. Tu so ogromne razdalje od 500, 900 in tudi nad tisoč km, ki jih treba obvladati. Motorne enote zahtevajo tudi v primeru, da bi šlo vse drugo po sreči, stalno oskrbovanje s pogonskimi sredstvi in vol Poleg tega ni dvoma, da bodo skušali angleški napeti vse sile, da nudijo nasprotniku na vseh tleh Afrike čim večji odpor.

Kje so živele prve ribe?

Prirodoslovce že od nekdaj zanima, ali prve ribe, sploh prvi vretenčarji živeli v slani ali v morski vodi. Po lastnem prepričanju je zanesljivo rekel, da so prvi ribe živele v morju. To zaradi obilice rib, še bolj pa, ker morju živijo še danes najmanjše in tudi nenostavnejše živalce.

Natančna raziskavanja in naplavine omenjenih najstarejših rib so dva severnoameriška raziskovalca napolnila od istega zaključka. Če je okamenina, ki so je našli, naplavina slane ali morske vode, lahko doženejo na različne načine: posebno pa po raznih fosilijah. Najdihal okamenilih rib, ki so zelo malo in dobne drugim fosilijam, se zdi, da je izhodil vseh rib sladka voda. Tudi iz svojstva okamenin lahko marsikaj sklepamo. Iz raziskava obeh ameriških raziskovalcev U. S. Romerja, B. H. Groverja spoznamo samo dve dejstvi: okamenin sklepajo, kako so se s časom razmnoževale, hkrati pa so spoznali, da so silurju in v pravedonski dobi živele samo sladkovodne ribe. Pozneje so se pa ribe razmnožile tudi v morju.

Izmerjeno kihanje

Prof. Marshall Jennison z tehnološkega zavoda v Cambridgeu, Mass., si je zastavil nalogo da izmeri brzino kihanja in premer drobne kapljice, ki jih prši nahodna oseba okrog se. Če ji ne uspe pravočasno, da si z robcem stre nos. Prof. Jennison je reševal te probleme s fotografskimi in kinematografskimi aparatki s posebno aparaturo. Dosedanji sledki njegovih raziskav kažejo, da znaša brzina zračnega gibanja in pršičih kapljic pri kihanju kakšne tri kilometre na uro, najmanj kapljice, ki še vsebujejo povzročitelje bolezni, pa merijo 1-65 mm. Samo ob sebi je umeriti da morajo imeti poskusne osebe pri tem nekaj akavah prvovrsten nahod, a če jim kihanje kdaj ne uspe, tedaj jim profesor pomaga s ščepcem njuhalnega tobaka.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 8. novembra 1920)

Domače vesti. V Barbertonu, O., se je delu težko poškodoval rojak Joe Ujčić.

Delavske vesti. V Toledu, O., je bilo slovljenih 15.000 delavcev.

Iz inozemstva. V bitki na Irskem so Angličani ujeli 200 irskih vstajev.

Sovjetska Rusija. Krimski carist Vladimir je izgubil armado in vojno opremo.

(Dolge je prva kolona.)

lastno stranko, katere ji lahko nadomesti Rooseveltova in s pomočjo katere si lahko pridobijo veliko več kot si je doslej pridobila od Roosevelta.

Slika kaže godbenike in pevce, ki potujejo od zaklonišča do zaklonišča v Londonu in zabavajo ljudi.

Novice iz starega kraja

Primorja

AKO ŽIVIJO ŽENE HRVASKEM PRIMORJU

Hrvatsko Primorje je za nas nekakva objubljena dežela, kam hodimo iskati zdravja in počitnice. To so okraj, kjer se prenestano sije sonce, kjer se lahko naužije najlepših barv, kjer se morje razteza daleč v neizmerno daljavo in kjer se ponovno hodimo iskati zdravja in počitnice. To so okraj, kjer se prenestano sije sonce, kjer se lahko naužije najlepših barv, kjer se morje razteza daleč v neizmerno daljavo in kjer se ponovno hodimo iskati zdravja in počitnice.

Človek, ki opazuje domačine s primorskih obal, bo hitro ugotovil, da moški tod ne delajo. Žene pa so vse. Ostalo delo opravljajo žene. Žene hodijo sekat in sumo in ves dan jih lahko vidimo, kako nosijo na hrbtu ogromne butare, ki jih popolnoma pokrijejo pod sabo. Zelenje odloščito in ga dajejo kozam, les pa porabijo za kurivo. To velja pravilo: preden lahko kurnarijo, si morajo iti iskati kurivo.

Če hočejo imeti pitno vodo, jo morajo iti iskati k studencu, ki je včasih zelo oddaljen. Vsako kupačo vode za kuho, za umivanje, za pranje si morajo na hrbtu prinesiti od daleč. Tudi perilo morajo izpirati k studencu. Velikanske škafe si navežejo na hrbet in v prvi dnu v tednu romajo karavane iz vasi do studenca in zopet nazaj in se globoko vpijajo pod težo, mokrega perila.

Vsa dela v hiši in zunaj na polju opravljajo žene (če to, kar morajo opravljati sploh zaslužijo). Neprestano jih je videti, kako hodijo v domača žarišča, kjer se jim v rokah opazijo črna, kakar ženejo ovce na pašniku, se takrat pletejo spotoma nožice, klekajo ali delajo kaj podobnega. Obrabi vseh teh žen so oigani, zgubani, prezgodaj stari zaradi pretežkega dela.

Hrana, za katero morajo skrbeti, da nahanjajo svojo čisto družino, je skopno odprajeno. V glavnem je to koruzna moka, polenta. Ta je na dan, in sem tja kar na riba. Ribolov je v Hrvatskem Primorju zadnje čase zelo slab. Če imajo kdaj boljši plen, ne ostane doma. Kdor se je vozil s parnikom, je pač lahko opazil, kako ribi gre iz vseh pristanišč, od Susak in v tovarne. Tun, ki jih nalovijo sorazmerno precej, nikoli ne okusijo domačini, prav tako ne drugih boljših rib. Vse gre na trg — doma pojedajo redno samo take ribe, ki bi na trg ne imele cene, ali pa take, ki bi se sicer pokvarile.

Tudi boljše sadje gre vse na trg. Skrbno čuvajo vinograde, pomnike in breskve, da jih lahko prodajo, kadar dozori in vsaj nekaj zaslužijo z njimi. Tudi vrtograde obdelujejo žene same, ker morajo tudi za samo potrebo in za oljčne nasade. Po tem tem je lahko razvidno, da žene v poljedelstvu vrtinarstvu, sadjarstvu gozdarstvu ne morejo biti izrpane vse možnosti, ki jih ima narava. Reš je, da je ta narava skopna, da je treba izboljšati od nje vse darove v dolgotrajnem, trdem boju. Toda sistematično delo, ki bi ga organizirali od zgoraj navzdol in pri katerem bi uporabljali vse pridobitve moderne tehnike, bi ne bilo mogoče in veliki meri dvigniti življenjski standard tega primorja.

Iz Slovenije

IZKORISČEVALCI BOGATJVO NA RAČUN LJUDSTVA

Najobčutljivejši posledici vojne v Evropi sta pri nas gotovo nestalnost cen življenjskih potrebščinam in silno povečanje draginje. S tem so seveda najbolj prizadeti tisti sloji prebivalstva, katerih dohodki so zvečine stalni in katerih prejemki niso sorazmerno rasli s porastom draginje. Državni kakor tudi samoupravni uslužbenci, delavci, manjši in srednji kmetje,

vsaki hiši imajo nekoga, ki je ali bil v Ameriki, Kanadi, Afriki, Avstraliji, Perziji in bog ve kaj še vse, ali ki je še danes daleč v tujini. Niso redke žene, ki so že štirinajst in več let same doma, ki so vzgojile četvero, šestero ali še več otrok povsem same. Oče je odšel za zaslužkom. Mnogo se jih ni povrnilo, pobrale so jih nesreče in bolezni, mnogi marljivo dopisujejo in pošiljajo prihranjeni denar. Zdej je tudi s tem težava. Brezposelnost je zajela tudi daljne objubljene dežele in marsikdo pogine v pretežkem boju z njo. Doma pa ostane žena sama z nepreskrbljenimi otroki.

Ko človek vidi, koliko nalog še čaka te ljudi, da bodo spreminili svoj dom v prijetno bivališče, se zgrozi nad nesmiselnostjo tega reda. Najboljše sile naroda se gubijo v tujini, dom pa ostaja nedograjten in nepreden. Kakor simbol za družabni red, ki vlada tod in kroji tem ljudem življenje in usodo, so tiste na pol dozidane hiše, ki imajo samo surov zid in streho, in stoji tam že leta in leta ter čakajo, da jih bodo dogradili. Njihovi lastniki delajo v Perziji, Egiptu, Kanadi, da jih bodo nekoč lahko dozdali. Žene z otroki pa stanujejo v temnih, zatohlih ribiških kočah in čakajo trenutka, ko se bodo preselile v novi dom. Medtem pa brije burja in razkriva streho in odnaša pesek z nedograjene stavbe.

Vse žene hodijo z vdanimi, drsajočimi koraki. Človek, ki jih gleda, ima občutek, da hodijo najbrže tako že tisoč let in da so brez odpora pripravljene prav tako hoditi tod še nadaljnjih tisoč let. Pretežko delo jih je rod za rodum upognilo. Nobene besede odpora ni slišati iz njihovih ust, prepričane so, da je vse to neizpremenljivo, večno. Zdi se jim, da vse teče po zdavnaj vnaprej določenih tirnicah.

Ali res ni nikogar, ki bi vstal med temi ženami in bi jim povedal, da je človeška usoda izpremenljiva, da si jo človek sam piše s svojo voljo in močjo? Ali res ni nikogar, ki bi jim povedal, da je človek v boju s narodo dosegel že čudeže in da je poklican, da preobrazi obličje zemlje s svojim delom? Da bi jim vzbudil upanje v možnost drugačnega življenja in pokazal bodočnost, h kateri je vredno stremeti.

Možje so organizirani, zaje so jih razne politične organizacije. Toda množica žen stoji ob strani. Zajela jih ni nobena organizacija, ker zanje ne predstavljajo volilne številke. In vendar ni nihče bolj potreben vzdravitve, nihče od teh žen ni bolj potreben, da bi mu vzgajali upanje in mu pokazali bodočnost, ki bo lepša in bolj prijazna od sedanjosti in preteklosti. — M. M.

Najobčutljivejši posledici vojne v Evropi sta pri nas gotovo nestalnost cen življenjskih potrebščinam in silno povečanje draginje.

S tem so seveda najbolj prizadeti tisti sloji prebivalstva, katerih dohodki so zvečine stalni in katerih prejemki niso sorazmerno rasli s porastom draginje. Državni kakor tudi samoupravni uslužbenci, delavci, manjši in srednji kmetje,

Belokranjske narodne noše

Izmed vseh naših slovenskih noš se je najčistejša in najbolj podobno prvotni slovenski noši ohranila, belokranjska. Razvila se je, kakor ostale slovenske, iz noše naših poganskih prednikov. Stari Slovani so se oblačili v platno, ki so si ga sami doma tkali. Iz njega so si napravljali hlače in ohlapno dolgo srnjico, ki so jo spuščali prvotno preko hlače, prevezana je bila s pasom. Žene so imele širokorokavno haljo ali več takih halj drugo nad drugo, pozneje so nosile krilo, imenovano rubačo iz grobega platna, čez to opleček in dva zastora, enega spredaj, drugega zadaj. Zelo so ljubili nakit. Moški in ženske so nosili okoli glave platnen ovij, toč katerega so ob senčih viseli po dva ali trije srebrni ali bronasti obročki. Roke so bile okrašene s prstani, na košuljah so nosili zaponke.

Medtem, ko so ostali Slovani v teku stoletij bogatili svojo nošo, so Belokranjci najverneje ohranili prvotno obliko. Oblika Belokranjcev je izgotovljena vsa doma, iz belega domačega platna, ki ga tko ob dolgih zimskih večerih. Oblika je pri ženskah in moških zelo enostavna, kakor so enostavni tudi okraski na njej, vsa je posledek preproste domače obrtnosti.

Možje so se po vsaj krajini oblačili enako. Belokranjci so se pokrivali s kriljakom, črnim klobukom s širokimi obodi. V poletnem času so nosili dolgo, skoraj do kolen sežajočo robačo in široke bele hlače, bregese. Čez pas so se prepasali z jermenom ali pa s čemerjem, to je z rdečim širokim pasom iz uanja. Čez robačo so nosili pisan prsluk. Za obuvavo so imeli čizme na zaplet ali opanke. V čizme so obuvali bele volnene kopice, ki so jih ženske plele doma. Pozimi so oblekli nad bregese ozke, bele hlače iz domačega sukna, popletene s temnomodrim trakom, odevali so se v bele halje, v hudi zimi pa so oblekli kratak kožuh z rokavi. Namesto dežnikov so nosili iz vaške (bičevja) spletene plašče, ki so bili krog vratu in gosto zvezani z dreto, da so bili trpežnejši in nepremočljivi. Segali so skoraj do kolen. Okrog vratu so si obesili torbo, narejeno doma iz raznobarnih volne.

Ravno tako kakor moška je tudi oblika Belokranjske zelo preprosta in enostavna, vendar se pa v posameznostih razlikuje druga od druge. Belokranjske nosijo belo nagubano krilo, ki so ga po nekaterih krajih grohale ali krišpale, nagubano opeletaj, imenovano opeček, ki je na ramah in prsih čisto vezen. Spreddaj so si opasale kratak, srednje širok, bel, vezen predpasnik, zastor, okrog pa so nosile tkanico, širok, navadno rdeče ali črno progast pas, ki so ga izdelovale domače tkaničarke. Čez vse to so si pozimi oblekle zabunec; to je dolga, neokrašena halja iz domačega sukna, brez rokavov, speta z enim samim gumbom. Zabunec je zelo star, sega daleč v srednji vek in je tipičen za ves Balkan in vzhodno Evropo. Razen zabunca so nosile tudi bele kožuhe, prav kakor moški in ostali Slovenci. Na glavi so imele pečo, zvezano na belokranjsko-dolenjski meji še s petelinčkom, drugod so nosile pečico. Kite so imele trdo spleteno, na tilniku povezane v svitek ali v obli-

Lesni delavci izvojevali višjo plačo

Portland, Ore. — Mednarodna unija lesnih delavcev (CIO) je pravkar podpisala novo pogodbo s kompanijami, ki doleže zvišanje plače za deset odstotkov in izboljšanje delovnih pogojev.

Belokranjske narodne noše

Izmed vseh naših slovenskih noš se je najčistejša in najbolj podobno prvotni slovenski noši ohranila, belokranjska. Razvila se je, kakor ostale slovenske, iz noše naših poganskih prednikov. Stari Slovani so se oblačili v platno, ki so si ga sami doma tkali. Iz njega so si napravljali hlače in ohlapno dolgo srnjico, ki so jo spuščali prvotno preko hlače, prevezana je bila s pasom. Žene so imele širokorokavno haljo ali več takih halj drugo nad drugo, pozneje so nosile krilo, imenovano rubačo iz grobega platna, čez to opleček in dva zastora, enega spredaj, drugega zadaj. Zelo so ljubili nakit. Moški in ženske so nosili okoli glave platnen ovij, toč katerega so ob senčih viseli po dva ali trije srebrni ali bronasti obročki. Roke so bile okrašene s prstani, na košuljah so nosili zaponke.

Medtem, ko so ostali Slovani v teku stoletij bogatili svojo nošo, so Belokranjci najverneje ohranili prvotno obliko. Oblika Belokranjcev je izgotovljena vsa doma, iz belega domačega platna, ki ga tko ob dolgih zimskih večerih. Oblika je pri ženskah in moških zelo enostavna, kakor so enostavni tudi okraski na njej, vsa je posledek preproste domače obrtnosti.

Možje so se po vsaj krajini oblačili enako. Belokranjci so se pokrivali s kriljakom, črnim klobukom s širokimi obodi. V poletnem času so nosili dolgo, skoraj do kolen sežajočo robačo in široke bele hlače, bregese. Čez pas so se prepasali z jermenom ali pa s čemerjem, to je z rdečim širokim pasom iz uanja. Čez robačo so nosili pisan prsluk. Za obuvavo so imeli čizme na zaplet ali opanke. V čizme so obuvali bele volnene kopice, ki so jih ženske plele doma. Pozimi so oblekli nad bregese ozke, bele hlače iz domačega sukna, popletene s temnomodrim trakom, odevali so se v bele halje, v hudi zimi pa so oblekli kratak kožuh z rokavi. Namesto dežnikov so nosili iz vaške (bičevja) spletene plašče, ki so bili krog vratu in gosto zvezani z dreto, da so bili trpežnejši in nepremočljivi. Segali so skoraj do kolen. Okrog vratu so si obesili torbo, narejeno doma iz raznobarnih volne.

Ravno tako kakor moška je tudi oblika Belokranjske zelo preprosta in enostavna, vendar se pa v posameznostih razlikuje druga od druge. Belokranjske nosijo belo nagubano krilo, ki so ga po nekaterih krajih grohale ali krišpale, nagubano opeletaj, imenovano opeček, ki je na ramah in prsih čisto vezen. Spreddaj so si opasale kratak, srednje širok, bel, vezen predpasnik, zastor, okrog pa so nosile tkanico, širok, navadno rdeče ali črno progast pas, ki so ga izdelovale domače tkaničarke. Čez vse to so si pozimi oblekle zabunec; to je dolga, neokrašena halja iz domačega sukna, brez rokavov, speta z enim samim gumbom. Zabunec je zelo star, sega daleč v srednji vek in je tipičen za ves Balkan in vzhodno Evropo. Razen zabunca so nosile tudi bele kožuhe, prav kakor moški in ostali Slovenci. Na glavi so imele pečo, zvezano na belokranjsko-dolenjski meji še s petelinčkom, drugod so nosile pečico. Kite so imele trdo spleteno, na tilniku povezane v svitek ali v obli-

Lesni delavci izvojevali višjo plačo

Portland, Ore. — Mednarodna unija lesnih delavcev (CIO) je pravkar podpisala novo pogodbo s kompanijami, ki doleže zvišanje plače za deset odstotkov in izboljšanje delovnih pogojev.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

sem nisem šel, so mi grozili s sodiščem. Pokojni Jože Zavertnik je stal na moji strani, ker je videl, da vodim pošten boj. Prišlo je tako daleč, da sem jih obdolžil, da so prejele denar za podporo stavkarjem iz Pittsburga in jo razdelili le med svoje simpatičarje. Glavni odbor SN-PJ je moral takaj sklicati člansko sejo, na katero je poslal Filipa Godina, da je zadevo izravnal. Končno je zmagala resnica in zmagal sem jaz.

Proti UMWA in Johnu Lewisu se je vodila velikanska gonja tolike časa, da je bila rudarska unija uničena in da so se poraženi stavkarji vrnili na delo. To gonjo so z ene strani vršili operatorji in drugi "openšparji", z druge pa komunisti. Slednji so preslepili stotine rudarjev, ki so prišli potem na črno listo. Prišlo je tako daleč, da so premožarji po uničenju unije nakladali premog po 25c od tone, prej pa so imeli 78c. Ker niso imeli svojega tehtničarja, so jim kompanije sploh dale toliko kolikor so same hotele. Bila je strašna mizerija. Ko je bila uničena UMWA, so izginili tudi komunisti in njih NMU.

Prišlo so predsedniške volitve. Ker je delavstvo občutilo lakoto in pomanjkanje v veliki krizi, je predsedalo s Hooverja na Roosevelta. Potem je prišla NRA, prišel je Wagnerjev delavski zakon in druge socialne postavbe, naklonjene delavstvu. Unije so pričele kar iz tal rasti. Tudi UMWA je prišla zopet na površje. In isti Lewis, katerega so komunisti prej tako razkrinkavali, je postal njih mailk, ker takrat je prišla v modo tudi "ljudska fronta."

Jaz Lewisu nisem nikoli verjel in ne zaupal. Prej navedene pridobitve niso bile njegove zasluže, marveč nove administracije v Washingtonu. Lewis je bil vedno le za svoje lastne ambicije. Prišel je CIO in prišel je razkol v vrstah organiziranega delavstva, na kar komunisti vedno delajo z geslom: vladaj ali pa umri. In tukaj jim gre Lewis 100% na roke. Njegova ambicija, biti delavski voditelj, ni dovolj velika. Ker je diktator v unijah, hoče biti tudi diktator vladi. Kot mu nekateri očita, hoče biti delavski tajnik. Ampak, čeprav niso ljudje preveč naklonjeni delavstvu, vidijo v njem nevarno osebo v vladi.

In tako se je Lewis obrnil proti Rooseveltu. Magnetje okrog Willkieja — Girdler, Wier in drugi plutokrati — so mu menda objubili kabinetsno mesto, ako se jim proda s CIO vred in pomaga do izvolitve Willkieja. In tako se je Lewis združil z največjimi sovražniki delavstva in socialne zakonodaje. On je vedno naglašal, da ima za seboj armado milijonov delavcev. To armado je skušal tudi prodati njenim sovražnikom. Ko je 25. okt. ob 9. zvečer stopil k mikrofonsu, je bil še mogočen voditelj, toda ko je končal svoj govor, je ostal general brez vojakov. Organizirano delavstvo

Elektrifikacija na farmah

Vladni program je uvedel elektrifikacijo za 6 milijonov farmerjev v 5 letih

Staromodne petrolejke, ki so bile v rabi v devetih izmed vaskih desetih farm v Združenih državah še pred enim desetletjem, hitro prehajajo v pozabljeno preteklost valed uvajanja elektrike s strani federalne vlade, kakor čitamo v poročilu poljedelskega departamenta Združenih držav.

Danes, ko še ni pet let po uveljavljenju zakona o farmski elektrifikaciji, ima ena farma izmed vaskih atih električno razsvetljavo in do konca l. 1940 je bilo organiziranih več kot 700 lokalnih sistemov, več kot 250.000 milj. električnih prog je bilo zgrajenih in treba je bilo premagati razne ovire s strani privatnih električnih družb.

Napeljava elektrike ni le odpravila petrolejk, marveč tudi stare baterijske radie. Farmerji kupujejo ne le nove radio-aparate, marveč tudi take moderne priprave kot električna likala, električne pralne stroje, električne refrigeratorje in električne molzne stroje. Neštete milje, ki jih je morala farmarica prehoditi od vodne pumpe do kuhinje in nazaj, so stvar preteklosti. Pumpe na električni pogon se brzo instalirajo v farmskih kuhinjah.

Pred desetimi leti se je ameriški farmer upravičeno smejal, ko se je kdo bahal o velikem tehničnem napreduku v Ameriki. V najbogatejši poljedelski zemlji na svetu, v deželi bogati na prirodnih sredstvih in prenapolnjeni z vodno silo, je bilo le 10 odstotkov poljedelskih okrajev elektrificiranih. Provinca Ontario v Kanadi je imela 20 odstotkov. V Evropi je bilo mnogo držav, ki so prednjačile Združenim državam, na pr. Švedska, Danska, Nemčija, Francija in Holandska.

Pred desetimi leti, kakor razlaga poljedelski departament, se ni skoraj nič storilo za povečanje električne napeljave na farmah. Vse je bilo v rokah privatnih električnih družb. V atih letih pred 1936 se je farmaka elektrifikacija povečala le za 1 odstotek. Privatne družbe so enostavno rekly, da se jim ne izplača. Nekateri so rekly, da se farmer sploh ne briga za elektriko.

Vse to se je spremenilo, ko je bil l. 1935 sprejet federalni zakon o elektrifikaciji na deželi. Farmerji morejo sedaj organizirati neprofitne elektrarske družbe in način, kako se te zadržujejo razvijajo, pokaže, da poljedelci želijo imeti elektriko. Zakon je tudi omogočil, da si farmerji skupine morejo izposoditi denar od vlade za napeljavo ob istih obrestih, ob katerih si vlada sama izposojuje denar. Stroški so bili znižani povsod, kajti ne gre za dobiček, marveč za rabo. Gradbeni stroški so nekje znašali polovico teža, kar bi potrošila privatna družba. In nekateri izmed teh smatrajo vladni program kot nekaj, kar se jim izplača posnemati.

Vlada ni dosegla tega velikega uspeha v elektrifikaciji farm brez nasprotstva s strani privatnih električnih. Večina jih je vendarle prišla do prepričanja, da niso poljedelski okraj njihov izključni delokrog, dasi nekateri izmed njih še vedno uganjajo obstrukcije.

Poljedelski tajnik Wickard poudarja, da se elektrifikacijski program hitro razširja in prinaša farmerjem dolgo zaželjeno udobnost za njihove družine, boljše produkcijo na farmah ter omogočuje centralizacijo obrambne industrije valed novih elektrarn na čim dalje večji površini. Common Council—F.I.S.

Gradnja vojaških barak odobrena

Washington, D. C., 7. nov. — Charles F. Palmer, koordinator stanovanjskega programa narodne obrambe, je naznačil, da so bili načrti glede konstrukcije vojaških barak v 63 vitalnih obrambnih krajih odobreni. Stroški gradnje barak bodo znašali \$45.762.500. Denar bo prišel iz obrambnih skladov. Palmer je dejal, da bodo nove barake zgrajene v prihodnjih šestih mesecih.

Elektrifikacija na farmah

Vladni program je uvedel elektrifikacijo za 6 milijonov farmerjev v 5 letih

Staromodne petrolejke, ki so bile v rabi v devetih izmed vaskih desetih farm v Združenih državah še pred enim desetletjem, hitro prehajajo v pozabljeno preteklost valed uvajanja elektrike s strani federalne vlade, kakor čitamo v poročilu poljedelskega departamenta Združenih držav.

Danes, ko še ni pet let po uveljavljenju zakona o farmski elektrifikaciji, ima ena farma izmed vaskih atih električno razsvetljavo in do konca l. 1940 je bilo organiziranih več kot 700 lokalnih sistemov, več kot 250.000 milj. električnih prog je bilo zgrajenih in treba je bilo premagati razne ovire s strani privatnih električnih družb.

Napeljava elektrike ni le odpravila petrolejk, marveč tudi stare baterijske radie. Farmerji kupujejo ne le nove radio-aparate, marveč tudi take moderne priprave kot električna likala, električne pralne stroje, električne refrigeratorje in električne molzne stroje. Neštete milje, ki jih je morala farmarica prehoditi od vodne pumpe do kuhinje in nazaj, so stvar preteklosti. Pumpe na električni pogon se brzo instalirajo v farmskih kuhinjah.

Pred desetimi leti se je ameriški farmer upravičeno smejal, ko se je kdo bahal o velikem tehničnem napreduku v Ameriki. V najbogatejši poljedelski zemlji na svetu, v deželi bogati na prirodnih sredstvih in prenapolnjeni z vodno silo, je bilo le 10 odstotkov poljedelskih okrajev elektrificiranih. Provinca Ontario v Kanadi je imela 20 odstotkov. V Evropi je bilo mnogo držav, ki so prednjačile Združenim državam, na pr. Švedska, Danska, Nemčija, Francija in Holandska.

Pred desetimi leti, kakor razlaga poljedelski departament, se ni skoraj nič storilo za povečanje električne napeljave na farmah. Vse je bilo v rokah privatnih električnih družb. V atih letih pred 1936 se je farmaka elektrifikacija povečala le za 1 odstotek. Privatne družbe so enostavno rekly, da se jim ne izplača. Nekateri so rekly, da se farmer sploh ne briga za elektriko.

Vse to se je spremenilo, ko je bil l. 1935 sprejet federalni zakon o elektrifikaciji na deželi. Farmerji morejo sedaj organizirati neprofitne elektrarske družbe in način, kako se te zadržujejo razvijajo, pokaže, da poljedelci želijo imeti elektriko. Zakon je tudi omogočil, da si farmerji skupine morejo izposoditi denar od vlade za napeljavo ob istih obrestih, ob katerih si vlada sama izposojuje denar. Stroški so bili znižani povsod, kajti ne gre za dobiček, marveč za rabo. Gradbeni stroški so nekje znašali polovico teža, kar bi potrošila privatna družba. In nekateri izmed teh smatrajo vladni program kot nekaj, kar se jim izplača posnemati.

Vlada ni dosegla tega velikega uspeha v elektrifikaciji farm brez nasprotstva s strani privatnih električnih. Večina jih je vendarle prišla do prepričanja, da niso poljedelski okraj njihov izključni delokrog, dasi nekateri izmed njih še vedno uganjajo obstrukcije.

Poljedelski tajnik Wickard poudarja, da se elektrifikacijski program hitro razširja in prinaša farmerjem dolgo zaželjeno udobnost za njihove družine, boljše produkcijo na farmah ter omogočuje centralizacijo obrambne industrije valed novih elektrarn na čim dalje večji površini. Common Council—F.I.S.

Gradnja vojaških barak odobrena

Washington, D. C., 7. nov. — Charles F. Palmer, koordinator stanovanjskega programa narodne obrambe, je naznačil, da so bili načrti glede konstrukcije vojaških barak v 63 vitalnih obrambnih krajih odobreni. Stroški gradnje barak bodo znašali \$45.762.500. Denar bo prišel iz obrambnih skladov. Palmer je dejal, da bodo nove barake zgrajene v prihodnjih šestih mesecih.

National Defense - A NATION AT WORK
WITH AN OPEN SHOP TO ASSURE
TO ASSURE
The OPEN SHOP is the OPEN DOOR

Napis s propagando proti unijam, ki jo širi Zveza trgovcev v Los Angelesu, Cal.

(Se nadaljuje.)

On potomec bonapartistovske rodbine, ni sanjaril o republikanih nikoli drugače kakor v teoriji, in rekel bi bil skoraj, da čuti z ljubeznijo za cesarjevo osebo; bil je privrženec vojne, tega resničnega življenjskega pogoja narodov. In nenadoma se mu je v enem tistih njemu lastnih skokov domisljive zopet vrnila nada; zanos, ki mu je nekega večera velel zapisati se v vojake, je zopet izpregovoril v njegovih prsih, navdajaje mu srce z gotovostjo zmage.

"Se dvoma ni, gospod desetnik," je dejal veselo, "da jih premikastimo!"

Voz je drdral, drdral venomer, ter nosil svoj tovor ljudi, ki so na preplašenih postajah, mimo katerih so se vozili, v gostem tobakovem dimu in v dušični vročini stisnjenih teles, s pijanim hrupom bruhali svoje umazane pesmi kmetom, plaho stoječim ob kolodvorskih plovtovih. Dne 20. avgusta so bile čete v Parizu, na Pantinskem kolodvoru, pa so se odpeljale še tisti večer; drugi dan so dospeli v Reims, da se odondot napotijo v taborišče pri Chalonsu.

3.

Maurice je videl v svoje veliko presenečenje, da se je 106. polk izkrcal v Reimsu ter prejel povelje, naj se tam vtabori. Torej pot ni vodila v Chalons, kjer bi se pridružili armadi? In ko je dve uri kasneje njegov polk postavil piramide, miljo daleč od mesta, v smeri proti Courcellesu, na široki ravnini, ki se širi ob prekopu iz Aisne do Marne, je postalo njegovo začudenje še večje, ko je izvedel, da se zbira vsa vojska, kolikor je stoji okrog Chalonsa, ter prihaja bivakovat v to okolico. In zares so se dvigali šatori od meje do meje obzorja, tja do Saint-Thierry-a in do Neuville, in celo onostran Laonske ceste, in zvečer so imeli istotam plameniti ognji naših štirih armadnih zborov. Očitno je bil zmagal načrt, utrditi se pred Parizom in tam počakati Prusov. On se je čutil zelo srečnega, da je tako. Ali ni bilo najpametnejše?

Ta dan, 21. avgusta popoldne, je porabil Maurice v to, da je hodil po taborišču za novicami. Vladovala je velika svoboda; zdelo se je, da je postala disciplina še ohlapnejša, ker so vojaki odhajali in prihajali po svoji volji. On se je naposled mirno vrnil v Reims, kjer je hotel dvigniti nakaznico za sto frankov, ki jo je bil prejel od sestre Henrijete. V kavarni je slišal seržanta, kako se je hudoval nad slabim razpoloženjem osemnajstih bataljonov sejnake mobilne garde, ki so jih bili pravkar poslali v Pariz nazaj; vzlasti 6. bataljon bi bil kmalu pobil svoje poveljnike. Doli v taborišču je bilo posvajanje generalov na dnevnem redu, in vojaki iz za Froeschweilerja niti niso več pozdravljali maršala Mac Mahona. Kavarna se je napolnila z glasovi, in srdit preprijet je izbruhnil med dvema mirmima meščanoma zapadi številca čet, ko so se imele zbrati pred maršalovim poveljstvom. Prvi je govoril, da jih bo tristo tisoč; to je bilo brezumno. Drugi, razumnejši, je našteto četrto zborov: 2. zbor, ki so ga v taborišču trudoma izpopolnili s pomočjo pohodnih polkov in ene divizije mornariške pehote; 1. zbor, čigar ostanki so se od 14. avgusta vračali razdružen in v neredu, in iz katerega so sestavljali nove kadre, kakor je pač šlo; in naposled 6. zbor, poražen brez boja, zagrabljen in razpršen od zmešnjave, 7. zbor, ki je dospel istotako demoralizovan, zmanjšan za svojo prvo divizi-

jo, ki jo je deloma zopet našel v Reimsu; kvečjemu sto in dvajset tisoč mož, z všteto rezervno konjico in divizijama Bonnemain in Marguerite. Ko pa se je vmešal v preprijet seržant ter s srditim preziranjem udaril po tej armadi, imenujoč jo tolpo ljudi brez vsakršne notranje vezi, čedo nedolžnih ovac, ki jo tepci vodijo v klanje, sta se meščana umaknila, vzemirjena in v strahu, da ju osmeši.

Zunaj si je Maurice hitel priskrbeti časopisov. Nabasal si je žepce z vsemi številčkami, kolikor jih je mogel dobiti, ter jih čital med potjo pod visokimi drevesi krasnih izprehajališč, ki obhajajo mesto. Kje so bile torej nemške armade? Zdelo se je, da so jih izgubili izpred oči. Dvoje se jih je nahajalo brez dvoma v okolici Metz; prva, ki je pod poveljstvom generala Steinmetza stražila trdnjavo, in druga, ki je pod poveljstvom princa Friderika Karla skušala marširati ob desnem moselskem bregu navzgor, da odreže Bazaine-u pot proti Parizu. Toda kje, v resnici, je bila tretja armada — armada pruskega prestolonaslednika, tista, ki je zmagala pri Weissenburgu in Froeschweilerju in je zasledovala 1. in 5. armadni zbor? Kje je bila, spričo vse te zmešnjave nasprotnih vesti? Ali je taborila še vedno v Nancy-u? Ali je prihajala pred Chalons, da se tako naglo zapustili taborišče ter zapalili akkladišča z vsemi ogromnimi zalogami opravne, furaj in vsakovrstnih potrebčin? Sicer pa se je zopet pričevala zmešnjava; najnašprotnjejša uganjanja so krožila o namenih, ki so jih podtikali generalom. Maurice, takorekoc ločen od sveta, je šele na ta način izvedel o dogodkih v Parizu; vest o porazu je treščila kakor strela med narod; ki je bil že gotov svoje zmage; na ulicah je nastalo strašno razburjenje; sledilo je sklicanje poslanke zbornice; padec liberalnega ministarstva, ki je bilo vzprizorilo plebiscit; a cesar je izgubil svoj naslov vrhovnega poveljnika ter ga moral prepustiti maršalu Bazaine-u. Že od 16. avgusta se je mudil cesar v chalonskem taborišču, in vsi listi so govorili o velikem zborovanju dne 17. avgusta, ki so mu prisostvovali princ Napoleon in vsi generali; glede resnično sprejetih ukrepov pa niso bili v soglasju med seboj, razen dejstev, ki so sledila tem ukrepom: general Trochu je bil imenovan za guvernerja v Parizu, Mac Mahon za poveljnika chalonske armade, in vse to je pomenilo popolno iztisenje cesarja. Splošno je vladalo čuvstvo potrtosti in brezmejnne neodločnosti, neprestanega omahovanja med nasprotnimi načrti, ki so delali drug proti drugemu ter si sledili uro za uro. Venomer pa je skelelo vprašanje: kje so nemške armade? Kdo je imel prav: tisti, ki so trdili, da je Bazaine svoboden ter se umika s pomočjo severnofrancoskih trdnjav, ali tisti, ki so pravili, da je že obkoljen pod Metzom? Trdovratna vest je krožila o velikanskih bitkah, o junaških borbah, ki so se bile baje dne 14. do 20. avgusta skozi cel teden dni, toda ta vest ni zapuščala drugega kakor strašen odmev orožja, oddaljen in izgubljen.

Maurice se je spustil na klop. Njegove noge so bile od trudnosti kakor razbite. Zdelo se je, da mesto kroginkrog njega živi svoje vsakdanje življenje; pod krasnimi drevesi so varuške čuvala svojo deco, mali rentniki pa so s počasnimi koraki opravljali svoj vsakdanji izprehod.

(Dalje prihodnjt)

Ljudski glas — božji glas

Damir Feigel

Pred zrcalom si je vezal Grmek kravato. Pogledal je nato na uro. Še petindvajset minut. Dovolj za zajtrk. Sedel je k mizi in čakal gospodinje.

"Dobro jutro, gospod Grmek! Saj nisem pozna?" s tem pozdravom je postavila gospodinja kavo na mizo.

"Nikakor ne, časa imam dovolj!"

"Oprostite potemtakem, gospod Grmek, da vas nekoliko zadržim. Ze osemindvajset mesecev stanujete pri meni in domičljaj si, da sem zaslužila vsaj trohico vašega zaupanja. Vaš molk me je pa zares užalil."

"Ne razumem vas, gospa! Ničesar si nimam očitati!"

"Ne? Vsi drugi so prej zvedeli novico kakor pa jaz. Vaša dolgoletna gospodinja. Mene pa kaj takega gotovo bolj zanima kakor druge, če radi te sobe."

"Ničesar ne vem! Novica? Soba? V kakih vezih bode vse to?"

"Ali niste obhajali pred par dnevi svoje zaroke?"

"Zaroke? S kom pa?"

"S hčerko sodnega nadavetnika dr. Miakarja."

"Dve celo, starejšo Mileno in mlajšo Slavico."

"Jaz sem se seveda zaročil z mlajšo Slavico, kaj ne?"

"Ne, s starejšo."

"Hvala vam za pojasnilo, a o tem še nisem bil poučen!"

"Vas je pa tudi sama šala! Še petelin manjka, da bi dvakrat zapel, ker trikrat ste že zatajili svojo zaročenko."

"Petelin v riziču, potresen s parmezanom. To bi se privileg!"

Molče se je odstranila gospodinja.

"Torej zaročen sem. Z Mileno, starejšo hčerko nadavetnika dr. Miakarja. Škoda, da nisem vprašal gospodinje, je-li Milena blondinka ali črnolaska, vitka kot jelka ali debela kot čeber. Večkrat igram z njenim očetom v kavarni šah, toda doslej so mi bile njegove družinske razmere popolnoma neznanne. In po besedah gospodinje je ona sama zadnja zvedela to novico. Potemtakem mora biti že vse mesto polno moje zaroke in samo zaročenec in zaročenka ne vesta še ničesar. Da mi ljudje pri tej draginji ne privoščijo samskega stanu! Kakor bi bil kmetsko dekle, me zaročujejo. O priliki se pa moram vendarle seznaniti z gospodinjo Mileno. Radoveden sem, kak okus mi pripisuje ljudstvo!" tako je modroval Grmek sam s sabo. Pogled na uro ga je vzdignil.

Grmek si je bil ustvaril tekono let lastno naziranje. Filozofija je bila sploh že od nekada njegov Benjaminček. Vsaki stvari je izkušal priti do dna. Smotreno opazovanje mu je služilo kot nož, s katerim je seciral dušo in arce posameznika in ljudstva. Večkrat se je prepiral o resnici reka, da je ljudski glas božji glas. Kar ukrene zdravo, preudarno, nepokvarjeno ljudstvo, ni zametati, in njegov glas bode za vsakogar pravec njegovemu nadaljnemu delovanju. Ljudsko mnenje je kakor poslednja pri vzporedniku sil. Več ljudi več ve, in kar sklenejo, ima trdno podlago. Tudi v tem slučaju, v slučaju zaroke, je prišel Grmek na potu v svoj urad do enakega zaključka. Sklenil je poslužiti se prve prilike in se seznaniti z gospodinjo Mileno. Ljudskemu glasu ni hotel staviti ovir, ker bi se utegnilo to bridko maščevati. Tudi za načrt ni bil v zadregi. Koj popoldne povabi svojega soterjalca na nedeljski izlet, češ da je izteknilo dobro vino. Nadavetnik ni sovražil — tako je sodil Grmek po raznih opazkah med igro — dobre, pristne, rujne vinske kapljice.

"Seveda, če se človek ženi, že lahko pride četrta ure prepozno v urad!" se je pošalil njegov tovariš Hočevar.

"Prosim, samo dvanajst minut!" mu je odvrnil Grmek. Bil je židane volje.

"Kaj pa pravi gospodična zaročenka?" "Nič, ker ji vsako besedo zamorim s poljubi!" "Tvoja odkritosrčnost mi pa res ugaja!" "Nič manj kakor meni tvoja radovednost!" "Nisem toliko radoveden, a jezi me, da mora človek, ki sedi že tri leta v isti sobi s tovarišem, zvedeti tako novico od drugih oseb. Kaj si se bal, da bi moral plačati fantovščino? Ta lepa navada sicer polagoma izginja, toda..." "Nič toda! Če si moj prijatelj, povej mi, s katero si me pa ti zaročil?" "Jaz zaročil? Ali nisi bil predvečerašnjim pri dr. Miakarju na večerji? Sicer pa šestitami! Izobraženo, zabavno dekle, bo imela tudi lepo doto!" "Blondinka ali črnolaska?" "Črnolaska. Do sedaj je bila pri neki bogati teti na Dunaju."

"Stara?"

"Kdo, teta ali nečakinja? Za prvo ne vem, druga bo imela približno edenindvajset let. Zakaj se pa norčuješ z mano in me izprašuješ? Hinavec!"

Po določenem načrtu je jadrnal Grmek do cilja. Partijo šaha je nalašč izgubil. Njegovo raztresenost je moral opaziti celo njegov soigralec. To nepazljivost mu je tudi očital po končani igri.

"Kaj hočete, gospod nadavetnik! Preveč se veselim jutrišnjega izleta. Baje izborna kapljica! Rizling! Pot senčnata, ne preprašana."

"Kaj pa pravi gospodična zaročenka?"

"Nič, ker ji vsako besedo zamorim s poljubi!"

"Tvoja odkritosrčnost mi pa res ugaja!"

"Nič manj kakor meni tvoja radovednost!"

"Nisem toliko radoveden, a jezi me, da mora človek, ki sedi že tri leta v isti sobi s tovarišem, zvedeti tako novico od drugih oseb. Kaj si se bal, da bi moral plačati fantovščino? Ta lepa navada sicer polagoma izginja, toda..."

"Nič toda! Če si moj prijatelj, povej mi, s katero si me pa ti zaročil?"

"Jaz zaročil? Ali nisi bil predvečerašnjim pri dr. Miakarju na večerji? Sicer pa šestitami! Izobraženo, zabavno dekle, bo imela tudi lepo doto!"

"Blondinka ali črnolaska?"

"Črnolaska. Do sedaj je bila pri neki bogati teti na Dunaju."

"Stara?"

"Kdo, teta ali nečakinja? Za prvo ne vem, druga bo imela približno edenindvajset let. Zakaj se pa norčuješ z mano in me izprašuješ? Hinavec!"

Po določenem načrtu je jadrnal Grmek do cilja. Partijo šaha je nalašč izgubil. Njegovo raztresenost je moral opaziti celo njegov soigralec. To nepazljivost mu je tudi očital po končani igri.

"Kaj hočete, gospod nadavetnik! Preveč se veselim jutrišnjega izleta. Baje izborna kapljica! Rizling! Pot senčnata, ne preprašana."

"Kam pa?"

"V Zalillog h Kavčiču!"

"Tudi jaz pridem s svojima hčerama. Nekaj razvedrila si že lahko človek privoščiti! Na svidenje!"

Grmek je že sedel davno pod senčnim kostanjem sam pri mizi. Večkrat se je ozrl na pot. Ni jih še bilo. Mogoče je pa dobil nadavetnik drugo družbo? Mogoče je zaspal? Sicer je pa on sam prišel mnogo prezgodaj. Vino je bilo dobro, vsaj v tem oziru se mu ni bilo treba bati blamaže. Aha, že grede! V žepnem zrcalu je pregledal Grmek še enkrat svojo frizuro, popravil si kravato in si zavihal brke. Ze od daleč ga je opazil nadavetnik. Naravnost k njegovi mizi jo je mahnil.

Običajno predstavljanje. Ljudstvo mu ni pripisalo slabega okusa. Milena je bila zares lepo dekle. Ne premočna, ne presuha. In kako se je dalo klepetati z njo! Mala sestra je dobila pri sosednji mizi svojo sošolko in šli sta nabirat cvetlice. Oče je užival, utrujen in poten, dobro kapljico. O Dunaju sta razpravljala, Grmek in Milena, o zadnjih romanih v "Ljubljanskem zvonu" in o krasni okolici. O vsem sta govorila, samo o vremenu ne, ker gradiva jima ni zmanjkalo.

O mraku se je napotila družba proti domu. Grmek in Milena, Slavica je hodila z očetom. Po samotni poti so zapeli narodno pesem in nadavetnikov bas je še najbolj odmeval od bližnjega grička.

Dogovorjeni so bili skupni nedeljski izlet in polagoma se je razvila cela zadeva točno po napisanem, a od narave potrjenem sporedu. Simpatija, ljubezen in oba sta kar tulila od same ljubezni.

V tem času je dobil Grmek od

svojega ujca priporočeno pismo.

"... Da me ps o tako važnem dogodku, kakršen je ravno poroka, ne obvestiš, sem Ti zelo zameril. Šele od drugih oseb moram zvedeti, da si se poročil. Toliko obzirnosti bi jaz že lahko zahteval od Tebe. Saj bi zadostovala dopisnica..."

Zopet je videl Grmek v tem pismu ljudski glas. Zdelo se mu je, da se vozi ljudski glas z brzovlakom in da mu on sledi s poštnim, ki ima vrhu tega še zamudo. Podvizal se je. Kmalu na to se je zaročil z Mileno in pobratil z nadavetnikom in Slavico.

Mesec dni pozneje se je mudil Grmek v Trstu po uradnih poslih. To priliko je izbral in nesel svojo salonsko obleko v kemično čistilnico.

Kako se je začudil, ko je opazil svojo strino Jero na ulici. Ze sedem let se nista videla. Padla mu je okrog vratu in mu pritiskala tri zveneče poljube na usta.

"Kako naključje! V Trstu se dobiva! Zakaj me pa nič ne obiščeš, nič ne pišeš? Porednež! Od drugih strani moram komaj zvedeti, da boš krstil. Kaj je punčka ali fantek? Glej, da naš otroku kako krščansko ime! Najraje bi videla, da bi bila Jera ali pa Gašper, kakor je bilo imo mojemu rajnemu možu, tvojemu stricu. Če nimaš še otrov, saj veš, kje imaš žlahto! Pa še svoje poroke mi nisi bil naznanil! Porednež! Ves si rajnemu papanu podoben! Koliko let je že od njegove smrti? Kako se ti kaj godi? Kakšna je tvoja žena, ali rada moli? Veš, za tvoje otroka imam vso opremo: plenice, povoje, srajčke, nogavičke, lepo krilce, čreveljčke. Veš, moja rajna hči je umrla na prvem porodu. Revica!"

"Draga strina, presenečen sem! Ali bi ne bilo bolje, če bi midva stopila v to vežo, da ne bova ovirala uličnega prometa?" je nasvetoval Grmek in se izkušal rešiti njenega objema.

"No, kaj je punčka ali fantek, Jerica ali Gašperček?"

"Strina, saj še poročen nisem!"

"Nisi poročen? Poročen nisi?! Tem slabše! Zapeljivec! Babjek! Nič več te nimam rada, izbršhem te iz sorodstva! Le čakaj!"

In jezno se je odstranila in izginila za prvim voglom.

Oddehnil se je Grmek. Celih pet minut mu je visela na vratu. Tudi to je ljudski glas, saj je strina slišala o krstu od drugih ljudi. Ljudski glas se ni več pošluševal brzovlaka, marveč se je vozil kar z ekspresnim. Kdaj ga dohiti? V enem letu mogoče?!

Koj po oklicih, ko je dobil Grmek iz čistilnice salonsko obleko, so obhajali poroko. Času primerno. Še prej je bil plačal ženini svoji gospodinji sobo za dva meseca naprej, dasi jo je bil pravočasno odpovedal, in izročil svojemu tovarišu iz urada petindvajset portorik. Ni se mogel namreč otrestiti mnenja, da sta mu onadva zaslužila njegovo ljubko ženko. Onadva si je bil izbral ljudski glas kažipotom k pravi sreči.

Minili so tedni, minili meseci. Vsi so bili medeni. Prišel je šofgov god. Uradniki so se mu poklonili. Grmek mu je izročil v imenu uradnikov malo darilce in šef jih je povabil na južino.

Skupaj sta sedela Grmek in njegov tovariš.

"Kaj res, da plešeš, kakor ti gode žena? Oprosti, veš, govori se, da nosi ona hlače!"

"Zakaj se pa zdaj ne jeziš, da moraš zvedeti tako vest od drugih oseb, dasi sva že štiri leta v eni in isti sobi?"

"Tako dejstvo zamoči vsak pošten mož!"

Ali ni bil to tudi ljudski glas? "Govori se," tako mu je rekel tovariš. Kaj naj napravi? Ali naj se ukloni tudi temu glasu, kakor se je bil dosedaj še vedno uklonil? Seveda! Bil je presrečen, zato je zahtevalo morje Polikratov prstan. Ta dogodba samoškega vladarja mu je pokazala pravo pot. Najdragocenejši predmet, simbol ob enem zakonskega vladarstva, ključ hišnih vrat, izročil svoji ženi in ljudski glas bo lahko zadovoljen.

Moč obrača, žena pa obrne. In zgodilo se je, da ni sprejela Milena ključa, ni hotela nositi hlače. Nobena prošnja ni imela uspeha. Trdovratno je odklanjala vladar-

Najzanesljivejše dnevne lavske vesti so v dnevniku "sveti." Ali jih čitate vsak d

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnik, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P., TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

*****

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijsko delo prvo

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWNDALE AVENUE - CHICAGO, ILLIN

Tel. Rockwell 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri anesmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Table with subscription rates for different regions and quantities.

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

Form for ordering Prosveta with fields for name, address, and payment.